

9/8/2016

NGUYỄN XUÂN THÀNH

PG BANK

1. Đi lên từ NHTMCP nông thôn

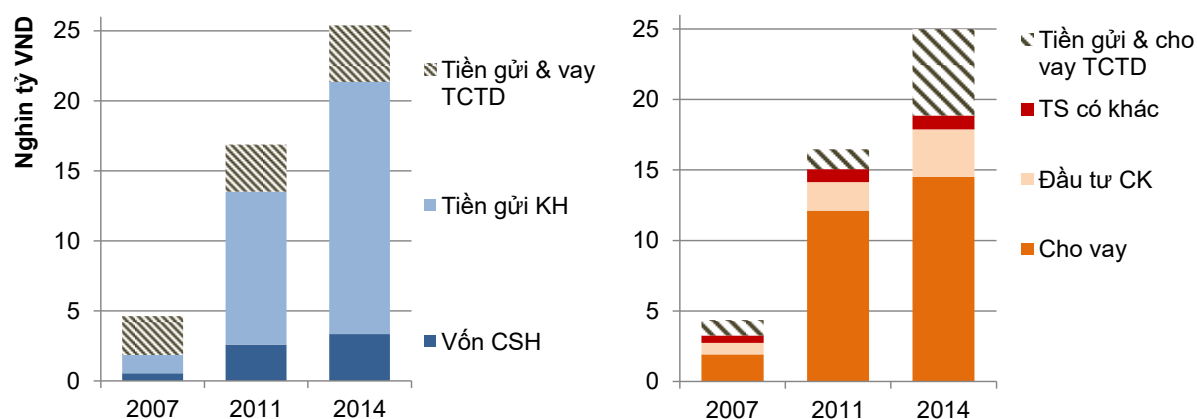
Tiền thân của NHTMCP Xăng dầu Petrolimex (PG Bank) là NHTMCP Nông thôn Đồng Tháp Mười. NH Đồng Tháp Mười được thành lập vào năm 2004 ở Đồng Tháp với VDL ban đầu 5 tỷ đồng. Vào tháng 1/2007, khi NH được chuyển đổi thành NHTMCP đô thị, VDL cũng mới chỉ có 200 tỷ đồng và tổng tài sản là 1.186 tỷ đồng. Với TĐ Xăng dầu Việt Nam (Petrolimex) là cổ đông góp vốn lớn nhất, NH được đổi tên, và đến cuối năm 2007, VDL đã được tăng lên 500 tỷ đồng. Mặc dù vậy, PG Bank vẫn nằm trong nhóm những NHTMCP có VDL nhỏ nhất vào lúc đó. Và cũng tại thời điểm này, lãnh đạo PG Bank cũng biết rằng trước đó vào ngày 22/11/2006, Chính phủ đã ban hành Nghị định 141/2006/NĐ-CP quy định các NHTMCP phải tăng vốn pháp định lên mức tối thiểu là 1.000 tỷ đồng vào cuối năm 2008 và 3.000 tỷ đồng cuối năm 2010, nên ngay sau khi chuyển đổi PG Bank đã phải chịu áp lực tăng VDL.

Năm 2008, PG Bank đã tăng VDL lên được 1.000 tỷ đồng. Ba cổ đông lớn lúc đó là TĐ Petrolimex nắm giữ 40%, CTCP Xây lắp III Petrolimex (công ty con của TĐ Petrolimex) 6,24% và CTCP Chứng khoán Sài Gòn (SSI) 9,98%. Với Petrolimex là DNNN, PG Bank là NHTMCP có tỷ lệ sở hữu của Nhà nước cao nhất, không kể 5 NHTMNN. Petrolimex vẫn duy trì tỷ lệ sở hữu 40% cho đến năm 2015. Còn SSI đã thoái toàn bộ vốn tại PG Bank vào năm 2012. Còn CTCP Xây lắp III Petrolimex cũng chỉ nắm giữ 1,9% VDL của PG Bank vào giữa năm 2015. NH cũng có một số cổ đông cá nhân là thành viên HĐQT nhưng tỷ lệ sở hữu (tính cả người có liên quan) đều dưới 5%.¹

Hình 1 minh họa cơ cấu nguồn vốn và tài sản của PG Bank từ năm 2007 đến 2014. PG Bank vẫn là NH nhỏ bé xét về quy mô cho vay cũng như tổng tài sản. Về huy động vốn, PG Bank không dựa nhiều vào thị trường liên NH. Tiền gửi của khách hàng chiếm 74-81% tổng vốn huy động. Ở phía tài sản, PG Bank không đầu tư nhiều vào chứng khoán và những chứng khoán nắm giữ chủ yếu là TPCP. Các hạng mục tài sản có khác như lãi phải thu, tài sản gán nợ cũng có giá trị nhỏ.

¹ Ông Bùi Ngọc Bảo, Chủ tịch HĐQT của cả TĐ Petrolimex và PG Bank, cùng với gia đình chỉ nắm giữ 1,53%. Ông Lê Minh Quốc, Thành viên HĐQT PG Bank và Chủ tịch HĐQT Công ty TNHH Việt Năng sở hữu 4,66%.

Tình huống này do Nguyễn Xuân Thành, giảng viên Chính sách công, Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright biên soạn. Các nghiên cứu tình huống của Chương trình Giảng dạy Kinh tế Fulbright được sử dụng làm tài liệu cho thảo luận trên lớp học, chứ không phải để đưa ra khuyến nghị chính sách.

Hình 1: Nguồn vốn và tài sản của PG Bank, các năm 2007, 2011 và 2014

Nguồn: BCTC PG Bank năm 2008, 2012 và 2014.

2. Ngân hàng của DNNN

Bảng 1 trình bày số dư cho vay và nhận tiền gửi của PG Bank với Petrolimex và các công ty con, công ty liên kết của TD này. Ta có thể thấy dư nợ cho vay của PG Bank cho Petrolimex không phải là lớn về giá trị tuyệt đối. Tuy nhiên, vì NH có quy mô nhỏ nên tổng dư nợ cho vay nhóm các công ty trong TD Petrolimex cũng vượt giới hạn 25% trong các năm 2009-2010 và 2013-2014. Không những thế, Luật các TCTD còn quy định tổng dư nợ cho vay của NHTM cho tất cả các cổ đông lớn của NH không được lớn hơn 5% vốn tự có của NH. Bảng 27 còn cho thấy một lợi ích của việc có DNNN lớn làm cổ đông. Petrolimex và các DN liên quan luôn duy trì mức tiền gửi đáng kể tại PG Bank, đặc biệt là trong năm 2013-2014.

Bảng 1: Số dư cho vay và nhận tiền gửi của PG Bank với Petrolimex và các công ty liên quan

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Dư nợ cho vay (tỷ VND)	1.300,3	1.376,3	645,6	543,1	813,2	887,9
So với vốn tự có	118,9%	63,3%	24,9%	17,0%	25,3%	26,6%
Tiền gửi (tỷ VND)	311,9	317,7	553,5	298,0	3.284,6	3.767,4
So với tổng tiền gửi KH	14,2%	4,6%	5,2%	2,7%	26,6%	27,2%

Nguồn: BCTC PG Bank các năm 2011-2014.

3. Sáp nhập vào Vietinbank

PG Bank có tỷ lệ nợ xấu chính thức tăng mạnh vào năm 2012 lên 8,4%. Tỷ lệ nợ quá hạn lúc đó là 20,5%. Từ năm 2013, PG Bank bắt đầu chuyển nợ xấu sang cho VAMC. Tính cho đến cuối năm 2014, VAMC đã mua 1.252 tỷ đồng nợ xấu của PG Bank. Nhờ vậy, tỷ lệ nợ xấu chính thức đã giảm xuống 3,0% năm 2013 và 2,5% năm 2014. Tuy nhiên, cộng trở lại số nợ xấu mà VAMC giữ hộ, thì tỷ lệ nợ xấu của PG Bank là 8,0% năm 2013 và 10,2% năm 2014.

Tuy nhiên, khác với các NHTM yếu kém, PG Bank vẫn còn vốn CSH và hoạt động kinh doanh vẫn có lãi, mặc dù tỷ suất lợi nhuận ở mức thấp trong những năm gần đây – giống với tình hình chung của cả hệ thống NHTM. Bảng 2 cho thấy không chỉ PG Bank có thu nhập lãi ròng kế toán dương, mà lợi nhuận này là thực xét trên cơ sở ngân lưu từ hoạt động kinh doanh dương (trước khi điều chỉnh các thay đổi về tài sản và nợ).

Bảng 2: Thu nhập và ngân lưu của PG Bank năm 2010-2014 (tỷ VND)

	2010	2011	2012	2013	2014
Kết quả hoạt động kinh doanh (thu nhập kế toán)					
Thu nhập từ lãi cho vay	1.466,5	2.817,8	2.257,0	1.614,1	1.580,1
Chi phí lãi tiền gửi, tiền vay	949,7	1.721,5	1.276,2	1.072,0	923,5
Thu nhập lãi ròng	516,8	1.096,4	980,7	542,1	656,6
Tỷ suất lợi nhuận					
ROA	13,4%	18,7%	8,3%	1,2%	4,0%
ROE	1,6%	2,6%	1,3%	0,2%	0,5%
Lưu chuyển tiền tệ (ngân lưu thật)					
Thu nhập từ lãi cho vay	3.110,7	5.845,2	2.278,1	1.507,1	1.391,5
Chi phí lãi tiền gửi, tiền vay	2.662,3	4.782,5	1.233,1	1.068,4	902,7
Ngân lưu ròng từ hoạt động kinh doanh	116,5	426,5	673,8	244,3	220,8

Nguồn: BCTC của PG Bank các năm 2011-2014.

Với tỷ lệ nợ xấu cao, PG Bank không thể duy trì hiện trạng. Các cổ đông hiện hữu thì không thể tăng thêm VDL của NH. Ngược lại, Petrolimex cũng chịu áp lực phải thoái vốn từ phía Chính phủ. Vì vậy, PG Bank phải tìm phương án sáp nhập với NHTM lớn hơn.

Thông tin NHTMCP Công thương Việt Nam (Vietinbank) nhận sáp nhập PG Bank được công bố chính thức tại ĐHCĐ thường niên của PG Bank vào tháng 4/2015. Lãnh đạo PG Bank cho rằng đây là một “cái kết có hậu”. NHTMCP có cổ đông là DNNN nắm giữ 40% sáp nhập với một NHTMCP có Nhà nước trực tiếp sở hữu 64,5%. Các cổ đông tổ chức khác và cổ đông cá nhân không có tiếng nói.

Theo Đề án sáp nhập, 1 cổ phần PG Bank sẽ hoán đổi thành 0,9 cổ phần Vietinbank sau sáp nhập và 1 cổ phần Vietinbank trước sáp nhập hoán đổi thành 1,0081 cổ phần Vietinbank sau sáp nhập. Tại thời điểm công bố thông tin, giá cổ phiếu của Vietinbank (CTG) là 18.000 đồng/cp. Quả thật, đây là một thương vụ “rất có hậu” cho các cổ đông của PG Bank, khi mà một cổ phần của PG Bank giờ đây sẽ có được giá trị khoảng 16.000 đồng sau khi sáp nhập.